

Pachet de Informații Educație Financiară

Banometru

**”Transformarea începe cu tine și se termină acolo unde decizi
tu să te oprești.”**

-Cornel Ionescu

Fundația FARA, 2021

Cuvânt înainte

Scopul acestui material este de a oferi informații practice care să contribuie la o mai bună înțelegere a aspectelor financiare care pot ajuta oamenii să își gestioneze mai bine veniturile, indiferent de valoarea lor. Acest material a fost elaborat în cadrul proiectului Banometru implementat de Fundația FARA în perioada martie - iulie 2021 cu sprijin financiar din partea Asociația Pentru Relații Comunitare și ING BANK în cadrul ediției 2021 a programului de granturi “Fondul Banometru”.

Trocul este cea mai simplă activitate economică pe care omul o face de când se știe. Trocul înseamnă schimbul de bunuri și produse între două persoane pentru a-și acoperi nevoile și lipsurile. Secretul este să găsești pe cineva care sa aibă nevoie de ceea ce propui tu și, la schimb, el să-ți ofere ceea ce vrei tu.

Astăzi trocul revine la modă. În general, oamenii fac schimb de obiecte, unelte, produse agricole (ouă, răsaduri, cereale, alimente de bază), servicii (ore de muncă, meditații, muncă agricolă, activități meșteșugărești). De exemplu, dacă un om ară pământul poate avea nevoie de ajutor pe lângă gospodărie pentru ceva la care nu se pricepe (tâmplărie, sudură). Un vecin poate avea aceste deprinderi, dar nu are uneltele necesare pentru a ara. În acest caz, se poate face troc.

Ne dorim ca acest material să fie o sursă de inspirație pentru toți cei care au răbdare să îl parcurgă. Informațiile sunt organizate într-un mod practic și oferă răspunsuri la întrebări mai simple sau mai complicate despre cum putem să atingem stabilitatea și sănătatea financiară.

Vrei să afli valoarea fiecărui minut și a unei ore lucrate?

Timpul costă bani. Bani se fac în timp.

Această parte este despre ce înseamnă **timpul** și **valoarea lui** în viața cotidiană. Informațiile prezentate oferă răspunsuri despre cum transformăm orele pe care le muncim în calitatea vieții pe care o trăim.

Ce înseamnă viața de muncă?

Activitatea cotidiană presupune o îmbinare a timpului petrecut la muncă și a timpului petrecut în familie cu cei dragi. Provocarea zilnică este asigurarea unui echilibru între viața profesională și viața de familie.

8 ore de muncă pe zi înseamnă

Valoarea unei ore lucrate se calculează prin împărțirea salariului lunar la numărul de ore lucrate lunar. În anul 2021, salariul minim lunar net (ceea ce rămâne în mână) este 1386 lei

$$1 \text{ oră} = 1386 \text{ lei} : 160 \text{ ore}$$

$$1 \text{ oră} = 8,66 \text{ lei /oră}$$

$$1 \text{ minut} = 8,66 : 60$$

$$1 \text{ minut} = 0,14 \text{ lei/minut}$$

Cât trebuie să muncim pentru o pereche de încălțăminte?

Banii se fac în timp, iar fiecare om are nevoi multiple. De aceea, pentru a putea face tot ceea ce ne dorim trebuie să muncim din greu. De exemplu, ca să ne cumpărăm o pereche de pantofi, trebuie în primul rând să ne rămână bani după ce plătim consumul de apă, lumină și căldură, mâncarea zilnică, eventual chiria, medicamentele, etc. Îmi mai rămân bani pentru pantofi ? Greu de spus, probabil că nu! Situația ta poate fi similară tabelului de mai jos.

Buget minim de cheltuieli estimat pentru o familie cu 4 persoane

Tip de cheltuială /lună	Suma/lună
Apă	50 lei
Lumină	80 lei
Căldură	100 lei
Mâncare	600 lei
Chirie	500 lei
Medicamente	30 lei
Transport/navetă	200 lei
Altele	200 lei
Total cheltuieli	1760 lei
Venit minim net	1386 lei
Concluzii:	
<ul style="list-style-type: none">• Dacă doar o persoană din familie muncește, totalul cheltuielilor depășește veniturile.• Dacă în familie lucrează mai multe persoane și fiecare face venitul minim net în plus față de alocațiile copiilor, cu chibzuință, puteți să realizați și din visurile voastre și ale copiilor voștri.• Întotdeauna este loc de mai bine.	

- Dacă la capitolul "alte cheltuieli" nu apar cheltuieli specifice familiei, atunci există șansa să puteți folosi banii să cumpărați o pereche de pantofi.
- Dacă la capitolul "alte cheltuieli" apar cheltuieli specifice familiei, puteți să acoperiți costul de aproximativ 100 lei pentru încălțăminte prin:
 - Includerea cumpărării pantofilor pe lista de priorități;
 - Luarea unor decizii chibzuite pentru cheltuirea banilor;
 - Economisirea sumei necesare pe o perioadă de câteva luni.

Cum asigurăm viitorul?

Responsabilitatea pentru viitor este o sarcină importantă pe umerii adulților. Grija pentru viitorul familiei merge dincolo de grija pentru viitorul propriei persoane. În unele familii trăiesc mai multe generații - copii, adulți/tineri și bătrâni. Cei în putere se îngrijesc de viața celor mici, dar și de cei cu vârstă înaintată. Nu este ușor, dar nici imposibil. Este nevoie de efort susținut, motivație, dorința de învățare și de adaptare, dorința de a fi parte din soluție, nu din problemă, încredere în oamenii care te pot ajuta, dar mai ales încredere în forțele proprii. Pentru a reuși să ne asigurăm un viitor de care să ne mândrim, planificarea, acțiunea, răbdarea, chibzuința și înțelepciunea sunt condiții esențiale.

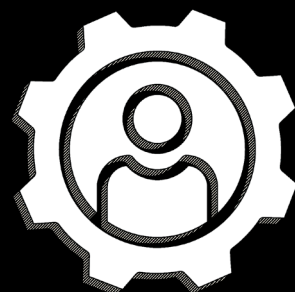
Planificare

Această etapă constă în găsirea pașilor care trebuie urmați pentru a atinge un echilibru în gestionarea costurilor vieții cotidiene și valorificarea muncii depuse. Este important să ținem cont că acest echilibru se poate atinge atât timp cât adultul este în putere. Viața este plină de neprevăzut și foarte rapid putem să trecem de la capacitate de muncă la incapacitate de muncă, ceea ce afectează veniturile. Îmbătrânirea este și ea o etapă de viață pentru care trebuie să fim pregătiți. În România, speranța de viață este de 71 de ani la bărbați și 79 de ani la femei. Această realitate ne obligă să construim siguranța zilei de mâine până la ieșirea la pensie. Vârsta medie de pensionare este de 65 de ani. Valoarea

unei pensii este cam o treime din salariu. De aceea, este important să încercăm să facem economii și să valorificăm bunurile și tot ceea ce ne aparține.

PLANIFICAREA mă ajută să:

- cunosc starea actuală.
- știu de unde pornesc.
- știu unde vreau să ajung.
- găsesc calea de urmat.
- înțeleg ceea ce mă poate ajuta.
- pot afla piedicile.
- îmi imaginez ce ar însemna succesul meu.

Acțiune

Planificarea nu are valoare fără un plan de acțiune. Un plan este format din obiective și acțiuni care se transformă în rezultate concrete. Dacă ne fixăm acțiuni zilnice care pot fi verificate la final de zi, putem urmări progresul pe care îl facem, dacă apar blocaje și cum putem să le înlăturăm.

Dacă vrei să faci economii pentru a cumpăra ceva nou, în fiecare zi ar fi bine să introduci în plicul de economii câte 1 leu. Ai făcut acest lucru până în prezent? Dacă nu, este momentul să acționezi. Mai jos sunt câteva motive pentru care trebuie să începi chiar acum să faci economii.

Fiecare **PAS** reprezintă o **ACȚIUNE**.

Facem **PRIMII PAȘI** pentru a atinge **ȚINTA**.

Ne **MOBILIZĂM** pentru **ACȚIUNE**.

Ne concentrăm pe ce este **IMPORTANT** pentru noi.

Fiecare **ACȚIUNE** se traduce în **REZULTATE**.

Ne îndreptăm spre **SCHIMBAREA** pe care o vrem.

EFORTUL face parte din construcția **SUCCESULUI** nostru.

Dovada de înțelepciune

Atingerea unui echilibru financiar și gestionarea presiunilor financiare de zi cu zi necesită planificarea veniturilor, dar și chibzuință în felul în care cheltuim banii. Planificarea veniturilor, în cei mai simpli termeni, presupune stabilirea unor ținte și priorități de alocare și cheltuire a banilor în funcție de necesitățile cotidiene.

Țintele se pot clasifica în trei categorii:

- Ținte de bază: adăpost, hrană, apă, căldură, electricitate, sănătate
- Ținte secundare: transport, îmbrăcăminte, încălțăminte, taxe, impozite
- Ținte ideale: zile de naștere, vacanțe, cadouri, sărbători, ajutorul altora, valorificarea talentului și tradițiilor.

Tabelul de mai jos prezintă caracteristicile țintei și un exemplu concret.

Caracteristicile Țintei	Exemplu
O țintă realizabilă este:	
• Specifică - Ce vreau să fac?	Vreau să pun deoparte 33 de lei/lună ca să cumpăr o trotinetă.
• Măsurabilă - Cât vreau să obțin?	Îmi trebuie cel puțin 99 de lei să pot face achiziția.
• Accesibilă - Cum pot să realizez ce îmi propun?	Depinde numai de mine să strâng acești bani și o voi face prin vânzarea de ceapă verde la vecini.
• Relevantă – De ce vreau să fac asta?	Este foarte important pentru mine să îndeplinesc visul copilului meu de ziua lui.
• Timpul este stabilit - Când mă apuc de acțiune și cât timp îmi ia?	Mă voi apuca imediat pentru că îmi trebuie cel puțin 3 luni să strâng banii

	<p>de care am nevoie, având în vedere că trebuie să fac și celelalte plăți ale familiei. Dacă producția de ceapă verde este bună și vânzarea merge, cred că am șanse să strâng banii în 2 luni. Succesul meu va fi bucuria copilului meu!</p>
--	---

Care sunt informațiile de bază?

Bugetul

Bugetul este un instrument care ne ajută să ne planificăm și să urmărim veniturile, cheltuielile și economiile. Bugetul reprezintă obiceiurile noastre în plan financiar.

Nu putem schimba ceea ce nu cunoaștem. Astfel, primul pas este să trecem pe hârtie sumele care ne sunt necesare lunar. Dacă ne facem doar griji și ne rezumăm doar la a ne face speranțe că situațiile dificile se vor rezolva de la sine, schimbarea nu se produce. Bugetul nu oferă o rețetă de succes, ci ne ajută să fim organizați și să ținem cont de nevoile personale.

Cu ajutorul **BUGETULUI** poți să:

- clarifici și să controlezi finanțele personale.
- urmărești veniturile și cheltuielile.
- calculezi câți bani poți pune deoparte lunar.
- cunoști în timp real situația ta financiară.
- stabilești ordinea în care înapoiezi datoriile.

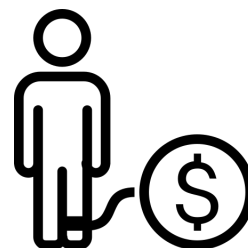
"Bugetul spune banilor tăi unde să se ducă, în loc să se întrebe unde s-au dus."

-John Maxwell.

Venituri și cheltuieli

Veniturile sunt banii care intră în cont (ce primim). Cheltuielile sunt banii care ies din cont (ce dăm). Este important să fim atenți la cât cheltuim și pe ce cheltuim banii pentru a evita situațiile când cheltuim mai mult decât avem. Viața de zi cu zi ne poate pune într-una din următoarele situații:

- Cheltuim mai mult decât salariul
- Cheltuim cât salariul
- Cheltuim mai puțin decât salariul

Tabelul de mai jos prezintă cele trei situații.

Cheltuim mai mult decât salariul	Cheltuim cât salariul	Cheltuim mai puțin decât salariul
Veniturile (V) sunt mai mici decât cheltuielile (C) $V < C$	Veniturile sunt egale cu cheltuielile, $V=C$	Veniturile sunt mai mari decât cheltuielile, $V > C$
"Niciodată să nu îți cheltuiești banii înainte de a-i avea."	"Nu e o artă să câștigi banul, dar e o artă să știi să îl administrezi."	"Când ai bani, gândește-te la ziua când nu-i vei mai avea."
<p>Riscuri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • acumulăm datorii • ne confruntăm cu situații de criză • ne este rușine • ne simțim vinovați 	<p>Riscuri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nu ai bani pentru situații neprevăzute și urgențe • nu te dezvolți • limitezi progresul 	<p>Riscuri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • surplusul financiar este cheltuit fără un scop clar, "ni se scurg banii printre degete"
<p>Câteva soluții:</p> <ul style="list-style-type: none"> • găsirea unui loc de muncă mai bine plătit • solicitarea de ajutor pentru a găsi alte resurse pentru care familia este eligibilă (alocații, șomaj, venit minim garantat, sprijin de la organizații neguvernamentale, cursuri profesionale) • schimbarea modului de a cheltui banii, mai cumpătat (de exemplu, cumpărături la reducere) • asumarea unor activități generatoare de venit, inclusiv trocul 	<p>Câteva soluții:</p> <ul style="list-style-type: none"> • găsirea unui loc de muncă mai bine plătit • schimbarea modului de a cheltui banii, mai cumpătat (de exemplu, cumpărături la reducere) • încercarea de a economisii 	<p>Câteva soluții:</p> <ul style="list-style-type: none"> • economisirea banilor surplus • depozitarea banilor în conturi de economie care generează dobândă • investiții în activități generatoare de venit • menținerea locului de muncă
<p>Impact:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eliminarea datoriilor • atingerea echilibrului financiar • atenuarea sentimentului de "trăim vremuri grele" • îmbunătățirea calității vieții 	<p>Impact:</p> <ul style="list-style-type: none"> • evitarea îndatorării • planificarea veniturilor și cheltuielilor • întărirea sentimentului de "se poate și mai bine" • îmbunătățirea calității vieții 	<p>Impact:</p> <ul style="list-style-type: none"> • asigurarea securității financiare pentru perioada de pensie sau incapacitate de muncă • atingerea stabilității financiare pe termen lung

SECRETE care te pot ajuta să cheltuiеști cu cap:

- Planificăm atent pentru a evita risipa de mâncare, apă, electricitate, căldură, etc.
- Economisim pe orice cale, chiar și atunci când mergem la cumpărături cu sacoșă personală. Nu vrem să folosim multe pungi de plastic pe care le plătim.
- Cumpărăm produse locale din piață, de la vecini, sau din comunitate.
- Utilizăm produsele second-hand.
- Învațăm cum să plătim facturile prin punctele de plată sau online, dacă este posibil.
- Pornim mașina de spălat doar când avem suficiente rufe adunate.
- Dacă se poate, reparăm în loc să cumpărăm alt obiect.
- Cumpărăm electrocasnice care au consum redus de energie electrică.
- Valorificăm deșeurile (hârtie, plastic, sticlă, metal).
- Stabilim prioritățile pentru cheltuieli în funcție de țintele personale, preferințe și venituri.
- Gătim acasă cu ce găsim în cămară.
- Ne limităm la cheltuieli esențiale și mici bucurii, fără a ne îndatora.
- Căutăm și găsim soluții în prezent și ne salvăm de datorii în viitor.
- Solicităm ajutor atunci când este nevoie numai de la cineva de încredere sau un consultant financiar.
- Gândește-te că în viață sunt și evenimente neprevăzute.
- Nu te ghida după zicala "Mie nu mi se poate întâmpla".
- Fii deschis în fața schimbării (convingeri, atitudini și obiceiuri).
- Analizează realist stilul de viață pe care îl ai.
- Eliberează-te de datoria cea mai mică.

Datorii

Datoria reprezintă orice sumă de bani pe care nu o avem și o cheltuim bazându-ne pe alte surse ce nu țin de capacitatea noastră de a câștiga acea sumă. Atunci când ne gândim la cheltuieli pentru care nu avem banii, ar trebui să răspundem la următoarele întrebări:

Stabilitate Financiară	Analiza Riscurilor	Decizia de Îndatorare
Avem un loc de muncă stabil?	Există riscuri și situații în lume care pot complica viața noastră de zi cu zi?	Am analizat cu înțelepciune dacă angajarea în datorii este singura soluție?
Cheltuim mai mult sau mai puțin decât câștigăm?	Vom fi sănătoși și vom putea munci și peste 10 ani?	Cunoaștem și înțelegem sursele de împrumut și condițiile acestora?
Salariul pe care îl obținem ne permite să facem economii pe termen lung?	Putem controla sau nu situația în care ne aflăm?	Cunoaștem și îndeplinim toate condițiile care ne fac eligibili pentru obținerea unui împrumut?
	Ne simțim confortabil cu viața noastră astăzi?	Cunoaștem cum se calculează rata de plată pentru un împrumut?
		Cunoaștem și înțelegem consecințele acumulării de datorii?
		Cunoaștem și înțelegem ce înseamnă executarea silită?

GRADUL DE ÎNDATORARE este suma lunară

DATORATĂ împărțită la **VENITURI**

40% este gradul de îndatorare fixat pentru creditul de nevoi personale

45% este gradul de îndatorare fixat pentru creditul ipotecar

ÎȚI DORIM O VIAȚĂ FINANCIARĂ SĂNĂTOASĂ!

Dacă ai nevoie să vorbești cu cineva, poți suna la Fundația FARA și o persoană specializată în activități de educație financiară te poate ajuta să găsești răspuns la întrebările tale:

Suceava: Angela 0741023236 și Daniela 0752585114

Satu Mare: Carmen 0754333057

București/Popești Leordeni: Elena 0726181044

Pentru orice informații suplimentare, poți să intri pe site-ul programului:

[https:// banometru.ro/](https://banometru.ro/) - platforma de resurse gratuite pentru sănătate financiară

„Visul tău îți stabilește obiectivele; obiectivele îți trasează acțiunile; acțiunile tale dau naștere rezultatelor; rezultatele îți aduc succesul.”

-John.C.Maxwel

